

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

|                      |  |
|----------------------|--|
| <b>Codi</b>          | 34382                                    |
| <b>Nom</b>           | Infermeria en la salut gerontogeriàtrica |
| <b>Cicle</b>         | Grau                                     |
| <b>Crèdits ECTS</b>  | 4.5                                      |
| <b>Curs acadèmic</b> | 2023 - 2024                              |

**Titulació/titulacions**

| <b>Titulació</b>                      | <b>Centre</b>                     | <b>Curs</b> | <b>Període</b>     |
|---------------------------------------|-----------------------------------|-------------|--------------------|
| 1200 - Grau Infermeria                | Facultat d'Infermeria i Podologia | 2           | Segon quadrimestre |
| 1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent) | Facultat d'Infermeria i Podologia | 2           | Segon quadrimestre |

**Matèries**

| <b>Titulació</b>                      | <b>Matèria</b>                    | <b>Caràcter</b> |
|---------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| 1200 - Grau Infermeria                | 16 - Enfermería en el ciclo vital | Obligatòria     |
| 1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent) | 16 - Infermeria en el ciclo vital | Obligatòria     |

**Coordinació**

| <b>Nom</b>             | <b>Departament</b> |
|------------------------|--------------------|
| JULIAN ROCHINA, IVAN   | 125 - Infermeria   |
| PEREZ ROS, MARIA PILAR | 125 - Infermeria   |

**RESUM**

Un fet que ha caracteritzat demogràficament al segle XX ha estat l'increment en l'expectativa de vida que ha tingut lloc en la societat occidental. A causa d'una sèrie de millores sanitàries i sobretot socials, una major proporció de persones aconseguen edats per sobre dels 65 anys.

La Gerontologia és una disciplina jove que va començar a desenvolupar-se a principis del segle XX i té un doble objectiu: des d'un punt de vista quantitatiu, la prolongació de la vida, donar més anys a la vida, i retardar la mort, i des d'un punt de vista qualitatiu, la millora de la qualitat de vida de les persones majors, és a dir, donar més vida als anys. Per marcar l'acció de dites objectives, la gerontologia es nodreix essencialment de les ciències biològiques (la biologia, la bioquímica, la medicina, la infermeria, etc.), psicològiques (psicologia del desenvolupament, social, cognitiva, etc.) i de les ciències socials (demografia, ecologia humana, salut pública, sociologia, antropologia, economia, dret, etc.). La relació entre totes aquestes disciplines és la base principal per seguir avançant en el coneixement del procés



d'envellir.

En la modalitat presencial teòrica, les unitats temàtiques s'han organitzat de manera que permeten aglutinar els elements conceptuals, metodològics i els àmbits d'intervenció de la Infermeria Gerontogeriàtrica que d'una altra manera podrien quedar dispersos. Cada unitat està constituïda per un nombre determinat de temes que van d'allò més general pel cap alt específic.

La modalitat de pràctica en aula, de treball autònom i de treball cooperatiu de l'alumnat engloba dos grans apartats:

1. Coneixements propis de l'assignatura. Assignant a aquestes modalitats els continguts que puguin desenvolupar-se d'aquesta forma, tals com els mitjans d'adaptació per l'autocura i el domicili, la cura no professional, les demències tipus Alzheimer i les disfàgies i el procés d'envelliment humà, entre uns altres.
2. Coneixements transversals a l'assignatura. Es treballaran els continguts teòrics transversals amb altres assignatures, referits a les particularitats de la població anciana.

Aquestes modalitats explotaran els mitjans virtuals i multimèdia a la disposició de l'alumnat.

## **CONEIXEMENTS PREVIS**

### **Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

### **Altres tipus de requisits**

Les assignatures ja cursades per l'alumnat relacionades amb el temari impartit en l'assignatura pertanyen a:

- 1)Mòdul 1 Formació Bàsica Comuna
  - a)Anatomia humana.
  - b)Fisiologia.
  - c)Fonaments de psicologia en ciències de la salut.
  - d)Sociologia, gènere i salut.
  - e)Bioestadística i TIC aplicades a les CC de la Salut.
  - f)Farmacologia.
  - g)Nutrició i Dietètica.
  - h)Fisiopatologia.
- 2)Mòdul 2 Ciències de la Infermeria
  - a)Infermeria Comunitària.
  - b)Infermeria medicoquirúrgica I.



**COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENTATGE (RD 822/2021)**

**1200 - Grau Infermeria**

- Ser capaç, en l'àmbit de la infermeria, de prestar una atenció sanitària integral i professional adequada a les necessitats de salut de la persona, la família i la comunitat que atenen, des del reconeixement al dret a la salut dels ciutadans i ciutadanes, i d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que estableixen les normes legals i deontològiques aplicables.
- Reflexionar sobre la importància de l'anàlisi de gènere en salut i comprendre com en funció d'aquells estils de vida, l'ús del temps i les condicions de treball tenen un impacte en la salut de les persones.
- Analitzar i reflexionar sobre les conseqüències de ser dona i home en el procés d'emmalaltir, l'atenció diferencial que es rep i la manera específica d'afrontar el dolor i la malaltia.
- Treballar en equip, entenent aquest com a unitat bàsica en què s'integren, estructuren i organitzen, de forma uni- o multidisciplinària i interdisciplinària, els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials, com a forma d'assegurar la qualitat de l'atenció sanitària.
- Mantenir i actualitzar la competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat en l'atenció a la salut.
- Proposar i desenvolupar actuacions d'atenció a la salut que privilegien la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia, i que propendisquen a la millora de les condicions de vida de la població.
- Conèixer i aplicar els fonaments i principis teòrics i metodològics de la infermeria, per a la promoció i protecció de la salut, la prevenció de la malaltia i l'atenció integral de les persones, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de la població.
- Reconèixer els elements essencials de la pràctica professional en els àmbits de la persona, la família i la comunitat.
- Basar les intervencions de la infermeria en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Planificar i prestar cures d'infermeria dirigides a persones, família o grups, orientats als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte mitjançant guies de pràctica clínica i assistencial, que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.
- Dissenyar sistemes cures dirigides a persones, família, grups i comunitat, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte i establir les modificacions oportunes.
- Promoure estils de vida saludables per part de la persona, la família i la comunitat, que fomenten l'autocura en el maneig de la salut.
- Realitzar les cures d'infermeria basant-se en l'atenció integral de la salut, la cooperació multidisciplinària, la integració dels processos i la continuïtat assistencial, en coordinació amb tots els nivells de l'atenció sanitària i d'altres recursos i serveis socio-sanitaris.



- Conèixer les estratègies per a adoptar mesures de confortabilitat i atenció de símptomes, dirigides al pacient, a la família i a la persona cuidadora no professional, en l'aplicació de cures pal·liatives que contribuïsquen al benestar de les persones amb malaltia en estat avançat i terminal i dels seus familiars.
- Establir una comunicació veraç, eficaç i respectuosa amb pacients, família, grups socials, altres professionals i mitjans de comunicació, tant de forma oral com escrita, i fomentar l'educació per a la salut.
- Conèixer i aplicar tècniques i instruments de comunicació des d'una perspectiva no sexista, tant en la relació interpersonal com en les dinàmiques de grup.
- Establir procediments d'avaluació, utilitzant principis científicotècnics i de qualitat.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.
- Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.
- Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes aplicant, entre d'altres, l'enfocament de gènere.
- Conèixer els processos fisiopatològics i les seues manifestacions i els factors de risc que determinen els estats de salut i malaltia en les diferents etapes del cicle vital en funció del gènere.
- Conèixer i aplicar els principis que sustenten les cures integrals d'infermeria.
- Comprendre els canvis associats al procés d'envellir i la seua repercussió en la salut. Identificar les modificacions estructurals, funcionals, psicològiques i de formes de vida associades al procés d'envellir. Conèixer els problemes de salut més freqüents en les persones majors. Seleccionar les intervencions cuidadores dirigides a tractar o a prevenir els problemes de salut i la seua adaptació a la vida diària mitjançant recursos de proximitat i suport a la persona anciana.
- Conèixer la legislació aplicable i el codi ètic i deontològic de la infermeria espanyola, inspirat en el codi europeu d'ètica i deontologia infermera. Prestar cures, garantint el dret a la dignitat, privadesa, intimitat, confidencialitat i capacitat de decisió del pacient i família. Individualitzar la cura considerant l'edat, el gènere, les diferències culturals, el grup ètnic, les creences i valors.
- Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

## **RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)**

- 1) Assumix l'envelliment humà com un procés universal.
- 2) Selecciona la gerontologia i geriatria com a ciències d'estudi de la població anciana.
- 3) Interpreta les estratègies d'investigació en el camp de la gerontologia i geriatria.



- 4) Reconeix els factors que configuren l'atenció integral a la persona anciana i a la família.
- 5) Diferència les etapes de la Valoració Geriàtrica Integral analitzant les diferents ferramentes que integren el procés.
- 6) Reconeix els instruments de valoració geriàtrica que s'apliquen per a detectar les necessitats i problemes de les persones majors i els seus cuidadors.
- 7) Distingix les proves complementàries de diagnòstic per imatge més útils per a conèixer l'evolució de patologies geriàtriques.
- 8) Ubica els nivells d'atenció del Sistema de Salut i Dependència.
- 9) Relaciona els aspectes legals i institucionals amb les persones majors.
- 10) Enumera les característiques de la persona anciana autònoma, fràgil i/o dependent.
- 11) Reconeix els principals canvis fisiològics produïts per l'envelliment.
- 12) Examina les característiques de les alteracions de salut de la població anciana respecte a l'adult i jove.
- 13) Reconeix els aspectes mentals de les persones ancianes.
- 14) Distingix els aspectes socials de l'envelliment.
- 15) Identifica els diferents síndromes geriàtrics i la intervenció d'infermeria.
- 16) Valora la importància de la figura de les cures no professionals en l'atenció a la persona anciana.
- 17) Assumix l'envelliment actiu com a objectiu personal, institucional i social.
- 18) Distingix les estratègies per a promocionar l'envelliment actiu.

## **DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS**

### **1. Introducció a la Infermeria Geronto-Geriàtrica**

1. Conceptes bàsics de la Gerontologia i Geriatria.
2. Envelliment Actiu i la Qualitat de Vida Percebuda. Envelliment amb èxit. Imatge social de l'ancianitat.
3. Dependència en Geriatria.
4. Àmbits d'actuació de la Infermeria Geronto-Geriàtrica.



## **2. Bases teòriques i eines per a l'estudi de l'envelliment**

5. Procés de l'envelliment humà.
6. Sociodemografia i epidemiologia de la vellesa.
7. Valoració Geriàtrica Integral.
8. Radiodiagnòstic aplicat a geriatría. Fonaments. Objectius. Prevenció de riscos.

## **3. Els processos biològics, psicològics i socials en l'envelliment humà**

9. Canvis físics relacionats amb el procés d'envellir. Canvis histològics, fisiològics de les persones ancianes en els sistemes: musculoesquelètic, respiratori, digestiu, circulatori i nerviós (incloent òrgans dels sentits). Aquestos continguts s'impartiran junt amb els del tema 13.
10. Aspectes generals dels canvis psicològics relacionats amb el procés d'envellir. Canvis en els processos mentals, intel·lectuals i neurològics.
11. Aspectes generals dels canvis socials relacionats amb el procés d'envellir. Característiques socioeconòmiques, el treball, l'habitatge i l'alimentació.

## **4. Els problemes de salut i socials de la població anciana**

12. Estat de salut de la població anciana. Característiques generals i específiques dels principals problemes de salut en la població anciana.
13. Problemes de salut més freqüents en les persones ancianes. Problemes de salut que, sense ser síndromes geriàtriques, són rellevants a nivell dels sistemes: musculoesquelètic, respiratori, digestiu, circulatori i nerviós (incloent òrgans dels sentits). Imatges de radiodiagnòstic. Aquestos continguts s'impartiran junt amb els del tema 8.
14. Síndromes geriàtrics de major incidència (I): Envelliment de la pell i úlceres. Envelliment cutani. Deshidratació de la pell. Cures de la pell en l'envelliment. Úlceres per pressió, neuropàtiques i per hipertensió venosa.
15. Síndromes geriàtrics de major incidència (II): Incontinència urinària. Concepte i tipus. Classificació i Actuació d'Infermeria. Imatges de radiodiagnòstic.
16. Síndromes geriàtrics de major incidència (III): Deshidratació. Concepte i causes per augment de pèrdues i disminució de l'aportació. Detecció i prevenció. Rehidratació en les persones ancianes.
17. Síndromes geriàtrics de major incidència (IV): Caigudes i immobilització. Caigudes i Immobilització. Caigudes: Causes, conseqüències i prevenció. Fractures en la població anciana. Imatges de radiodiagnòstic. Síndrome psicològic post-caiguda. Síndrome d'immobilització.
18. Problemes neurològics de major importància. ACV Agut, Quadre Confusional Agut, Demències tipus Alzheimer i Síndromes Parkinsonians. Conceptes. Classificacions. Cures Generals i Específiques.
19. Farmacologia i persones ancianes.
20. Processos terminals i declivi de l'organisme en la persona anciana. Etapa final. Reconciliació y relevo altruista. Dimensió espiritual.



21. L'aïllament i la solitud en la persona anciana. Situació i caracterització en les persones majors: dol i depressió, autoestima i problemes en l'ambient familiar. El suïcidi en l'ancianitat.

## VOLUM DE TREBALL

| ACTIVITAT                           | Hores         | % Presencial |
|-------------------------------------|---------------|--------------|
| Classes de teoria                   | 59,50         | 100          |
| Pràctiques en aula                  | 6,00          | 100          |
| Tutories reglades                   | 2,00          | 100          |
| Elaboració de treballs en grup      | 5,00          | 0            |
| Estudi i treball autònom            | 26,00         | 0            |
| Lectures de material complementari  | 5,00          | 0            |
| Preparació d'activitats d'avaluació | 6,00          | 0            |
| Resolució de qüestionaris on-line   | 3,00          | 0            |
| <b>TOTAL</b>                        | <b>112,50</b> |              |

## METODOLOGIA DOCENT

### Modalitat presencial teòrica:

Classes magistrals participatives (Grups de 60 alumnes/as) de 120 minuts en què s'exposaran els coneixements bàsics sobre els temes, combinades amb classes dialogades, projecció audiovisual y/o realització d'exercicis en aula.

Modalitat "Aula Invertida": L'alumnat disposarà a l'Aula Virtual d'un repositori audiovisual amb els continguts necessaris per treballar aquest temari. Amb una antelació mínima de dos dies es donarà a conèixer a l'alumnat quan es treballaran a l'aula cada un d'aquests continguts. El dia assignat es realitzaran a l'aula presencial o virtual, activitats participatives o de treball autònom relacionats amb els audiovisuals per a refermar la seva aplicació pràctica. Els continguts teòrics audiovisuals i els que es desenvolupen en les activitats d'aula s'avaluaran en l'examen teòric. Les activitats en aula relacionades amb aquesta modalitat docent no són d'obligatòria assistència.

### Modalitat presencial pràctica:

Sis hores de docència en modalitat Pràctiques d'aula (Grups de 30 alumnes / as) desenvolupa continguts transversals amb les assignatures del mateix semestre de la titulació de grau. L'alumnat treballarà en les sessions P segons les pautes plantejades el dia de la presentació de l'assignatura. La valoració d'aquestes activitats s'incorporaran a l'avaluació del treball cooperatiu i autònom de l'assignatura.

L'assistència a les pràctiques d'aula és obligatòria. L'absència a les mateixes suposa, en segona convocatòria, realitzar la modalitat d'examen tipus B (descrita a l'apartat "Avaluació").



### Modalitat de tutories guiades:

Dos hores de docència (Grups de 30 alumnes/as) en les que se supervisarà el producte elaborat com a part del treball cooperatiu.

### Treball autònom i cooperatiu:

En les hores destinades a esta modalitat l'alumnat abordarà els continguts propis i transversals a l'assignatura detallats en l'apartat "Resumen".

Per a això es podrà valdre de diversos continguts multimèdia per a la realització de proves objectives i de desenrotllament online, a més de l'elaboració d'un treball grupal.

## AVALUACIÓ

Es realitzarà per mitjà de la valoració del compliment dels criteris d'aprenentatge, utilitzant per a això diferents ferramentes avaluatives i convocatòries. En qualsevol cas l'assignatura se superarà a l'obtindre una nota final de 5 punts sobre 10. La participació en les pràctiques d'aula es tindrà en compte a l'hora de la nota final, podent augmentar-la o disminuir-la fins a 1 punt.

En primera convocatòria:

1. Prova escrita final (70%; set punts sobre deu): en les que s'utilitzaran respostes d'opció múltiple y/o preguntes vertader-fals en prova presencial o qualsevol de les modalitats possibles als questionaris d'Aula Virtual en prova online. Per a aprovar l'assignatura és condició indispensable obtindre una puntuació mínima de 3.5 punts sobre 7 en esta prova.
2. Ferramentes avaluatives treball cooperatiu i autònom (30%; tres punts sobre deu). La puntuació mínima amb què s'inclourà esta nota en el sumatori final serà de dos punts sobre tres. No superar este apartat no suposa el suspens de l'assignatura. Les rúbriques d'avaluació necessàries en esta modalitat es facilitaran a l'alumnat el primer dia de l'assignatura.
3. Per a poder realitzar l'examen en primera convocatòria s'han d'haver cursat les pràctiques obligatòries en aula. En cas de no haver acudit a les pràctiques d'aula, passarà a realitzar la seua avaluació en segona convocatòria, amb la Modalitat B.

En segona convocatòria:

1. Modalitat A. Per a aquell alumnat que complisca una de les característiques:
  - a. No haja aconseguit la puntuació mínima exigida per a la prova escrita final .
  - b. Haja aconseguit la puntuació mínima exigida per a la prova escrita final però el sumatori final junt amb l'obtinguda en "Herramientas avaluatives treball cooperatiu i autònom" no supere la nota final de 5 sobre 10.





En este cas l'alumnat realitzarà una prova escrita amb les mateixes característiques de la primera convocatòria a fi d'obtindre una nota final mínima de 5 sobre 10.

2. Modalitat B. En esta modalitat, el 100% de la nota s'obtindrà:

- a. Prova escrita (70%; set punts sobre deu): en les que s'utilitzaran respostes d'opció múltiple y/o preguntes vertader-fals en prova pressencial o qualsevol de les modalitats possibles als questionaris d'Aula Virtual en prova online.
- b. Prova escrita (30%; tres punts sobre deu): preguntes de desenrotllament en prova pressencial o qualsevol de les modalitats possibles als questionaris d'Aula Virtual en prova online. sobre tots els continguts avaluats en el treball cooperatiu i autònom.

En el cas de suspendre alguna de les parts de les quals consta l'avaluació, en l'acta es reflectirà la puntuació de la part suspesa (o la major de les puntuacions de les parts suspeses). Això val tant per a la primera com per a la segona convocatòria.

## REFERÈNCIES

### Bàsiques

- BALLESTEROS JIMÉNEZ, Soledad. Gerontología: un saber multidisciplinar. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, 2004.
- CERVERA, María C. y SAIZ GARCÍA, Jesús. Actualización en Geriatria y Gerontología. Alcalá la Real Jaén: Formación Alcalá, 2004.
- SALVADOR CARULLA L, CANO SÁNCHEZ A y CABO-SOLER J. Longevidad. Tratado integral sobre salud en la segunda mitad de la vida. Madrid: Médica Panamericana, 2003.
- GUILLÉN LLERA, Francisco; PÉREZ DEL MOLINO MARTÍN, Jesús and PETIDIER TORREGROSSA, Roberto. Síndromes y Cuidados En El Paciente Geriátrico. Barcelona etc.: Elsevier-Masson, 2008.
- MILLÁN CALENTI, José C. Principios de Geriatria y Gerontología. Madrid: McGraw-Hill Interamericana, 2006.

### Complementàries

- ÁLVAREZ GREGORI, Joaquín; MACÍAS NÚÑEZ, Juan F. Dependencia en geriatría. Salamanca: Universidad de Salamanca, 2009.
- CAMPO URBANO, Salustiano. Introducción a la Gerontología Social. Madrid: Instituto Nacional de Servicios Sociales, 1981.
- CRESPO SANTIAGO, Dámaso. Biogerontología. Santander: Universidad de Cantabria, 2006.
- FERNÁNDEZ BALLESTEROS, Rocío. Gerontología Social. Madrid: Pirámide, 2000.



- GARCÍA CRESPO, María P. Programa preventivo para mayores. Madrid: Ediciones Díaz de Santos, 2006.
- GIRÓ MIRANDA, Joaquín. Envejecimiento activo, envejecimiento en positivo. Logroño: Universidad de La Rioja, Servicio de Publicaciones, 2006.
- GONZALO, Luis M.. Tercera edad y calidad de vida. Barcelona: Editorial Ariel, 2002
- KANE, RA. Evaluación de las necesidades en los ancianos: guía práctica sobre los instrumentos de medición. Barcelona: SG, 1993.